

Janka Martincová, Wojciech Szewczyk, Peter Kováčik (eds) a kol. (2021): Opatrenia na zachovanie priaznivého stavu horských lúčnych biotopov / Działania na rzecz zachowania i rewitalizacji górskich biotopów łąkowych.

Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum, LESY Slovenskej republiky, š. p., Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, 2021, 94 strán. ISBN 978 -80-89800-17-9

Nikto by nemal byť k životnému prostrediu ľahostajný, tým skôr vedec.

Týmto výrokom bioložičky Jane Goodallovej by som rada uviedla krátku recenziu na metodickú príručku *Opatrenia na zachovanie priaznivého stavu horských lúčnych biotopov*, ktorá je jedným z výstupov projektu *Spoločne za zachovanie a obnovu biodiverzity karpatských horských ekosystémov* riešeného v rokoch 2019-2021 v rámci Programu cezhraničnej spolupráce INTERREG PL-SK2014-2020. Ako už názov napovedá, je venovaná najmä manažmentovým opatreniam na zachovanie priaznivého stavu lúčnych biotopov.

Publikácia širšieho kolektívu autorov s troma hlavnými editormi (J. Martincová, W. Szewczyk a P. Kováčik), môže poslúžiť ako inšpirácia pri obnove horských lúk. Príručka je okrem zaujímavého dizajnu a grafiky, skôr na spôsob knižnej publikácie než metodickej príručky, pútavá aj čítavým populárno- odborným textom. Čitateľa má v úvode tak trošku chytiť za srdce pri myšlienke, ako v minulosti lúky vyzerali a aká je situácia v obhospodarovaní lúk dnes. Mottom tejto príručky môžu byť aj slová Mgr. Moniky Janišovej, PhD. ktoré si autorka úvodom zvolila: „*Ak pochopíme*, vďaka čomu je tradične využívaná krajina taká bohatá, tak tieto princípy môžeme využiť aj pri ochrane súčasnej, nie tak bohatej krajiny.“ V úvodných častiach je opísaná súčasná situácia v oblasti obhospodarovania lúk na Slovensku, cenné sú informácie aj z histórie obhospodarovania sledovaného územia, ktoré môžu poslúžiť pri súčasnom plánovaní manažmentu navrhovaných území. Nemenej významnou je aj problematika obnovy druhovo bohatých trávnych porastov prostredníctvom nových inovatívnych prírode blízkych spôsobov obnovy. Úplnou novinkou na Slovensku je použitie kartáčového zberača trávnych semien, pri ktorom sa získavajú zrelé semená z miestnych, druhovo bohatých trávnych porastov s vysokou prírodnou hodnotou. Prínosom v oblasti zachovania biodiverzity je aj skutočnosť, že doteraz sa na Slovensku obnova prostredníctvom kartáčového zberača nerealizovala, a v rámci tohto projektu bola odskúšaná po prvýkrát a v budúcnosti sa predpokladá jeho využitie pri tvorbe regionálnych travino-bylinných zmesí. Za zvlášť cenný počin považujem práve zber semien z druhovo bohatých lúk a obohatenie druhovo chudobnejších porastov pôvodnými ekotypmi získaných z blízkych porastov s vysokou biodiverzitou. Úspešnosť obnovy prostredníctvom nastielania zeleným senom dokazujú aj konkrétne príklady obnovy narušených a zaburinených stanovišť a ich názorná farebná fotodokumentácia.

Vo výsledkovej časti publikácie sú uvedené dvojročné výsledky z botanického a pedologického monitoringu trávnych porastov v sledovaných územiach Nízkych Tatier, Veľkej Fatry, Slanských vrchov, Slovenského raja a Čergova (lokality spadajúce pod Odštepný závod Liptovský Hrádok a Odštepný závod Prešov), ako aj ich kvalitatívnych a kvantitatívnych ukazovateľov. Dopĺňajú ich aj údaje poľského partnera ohľadne parazitologického výskumu s cieľom identifikovať druhové zloženie parazitov vo vzorkách odobratých orgánov u poľovnej zveri.

Za veľmi cennú časť považujem návrh manažmentových opatrení a ich realizáciu pre vybrané travino-bylinné typy biotopov, zahrňujúcu princípy ekologickej obnovy.

Príručka je určená predovšetkým odborníkom v ochranárskych a lesníckych organizáciách, ale aj vedeckým pracovníkom, študentom, ekológom, pedagógom či laickej verejnosti. Nepochybne

sa stane cennou inšpiráciou priaznivcov tradičného hospodárenia pri obnove druhovo bohatých trávnych porastov. Hoci ide o nepredajnú publikáciu (splňajúc podmienky udelenia grantu), je možné zapožičať si ju v knižniciach, kde sa odovzdávajú povinné výtlačky alebo si ju vyžiadať u autorov.

Verím, že spomínaná metodická príručka a informácie v nej nájdu svoje uplatnenie pri obnove a zachovaní biodiverzity ďalších (nielen horských) lúčnych spoločenstiev. Ako pedagogička, zaberajúca sa aj problematikou ekologickej obnovy, želám tejto publikácii, nech je praktickým návodom k tomu, ako zvýšiť a zachovať druhovú pestrosť lúč, ktorá sa nám stráca pred očami.

INGRID TURISOVÁ

Fakulta prírodných vied, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

